

Gemeente Amsterdam
Dienst Onderzoek en Statistiek

De staat van de aandachtswijken

Osdorp

Project 7181

In opdracht van Dienst Maatschappelijke Ontwikkeling en Dienst Wonen

Lieselotte Bicknese

Jeroen Slot

Weesperstraat 79
1018 VN Amsterdam
Telefoon 020 527 9424
l.bicknese@os.amsterdam.nl

Postbus 658
1000 AR Amsterdam
Fax 020 527 9595
www.os.amsterdam.nl

Amsterdam, augustus 2007

Gemeente Amsterdam
Dienst Onderzoek en Statistiek

De staat van de aandachtswijken: Osdorp

Inhoud

Inleiding	5
1 Aandachtswijken	7
2 De Staat van de Buurt	9
2.1 Leefsituatie: algemeen welzijnsniveau dalend in Osdorp Midden	9
2.2 Bevolking, woningmarkt en woonmilieus: krap wonen in Osdorp Midden Noord	9
2.3 Inwoners Osdorp vaak gezond	13
2.4 Onderwijs: veel achterstandsleerlingen in aandachtsbuurten	13
2.5 Economie: weinig kleine ondernemingen	15
2.6 Werkloosheid hoogst in Osdorp Midden en Wildeman	15
2.7 Welvaart: hoog aandeel minima in Osdorp-Midden en Wildeman	16
2.8 Maatschappelijke participatie: sociaal isolement én burenccontacten	17
2.9 Participatie in cultuur en sport ver onder gemiddelde	17
2.10 Participatie in politiek: opkomst laag in Osdorp-Midden	18
2.11 Veiligheid: veel inbraken en vandalisme	18
3 Stoplichtrapportage	21
3.1 Kerncijfers	21
3.2 Dynamiek in stadsdeel	22

Inleiding

Minister Vogelaar heeft vijf wijken in Amsterdam geselecteerd, waarin zij de komende 8-10 jaar extra wil investeren om de transformatie van aandachtswijk naar krachtwijk te ondersteunen: Amsterdam Noord; Amsterdam Oost, Bijlmer, Nieuw West en Bos en Lommer. Amsterdam heeft in het rapport *Krachtige mensen, Krachtige buurten, fundament voor de Amsterdamse wijkaanpak* gekozen om de focus van de wijkaanpak te richten op 17 buurten.

De stadsdelen hebben voor de 17 buurten een eerste analyse van de opgave voor de wijkaanpak op buurtniveau gemaakt. Op verzoek van de stadsdelen is de Dienst Onderzoek en Statistiek, O+S, gevraagd een verdieping van de huidige analyses te maken. Deze rapportage beschrijft aan de hand van statistieken en enquêteresultaten de stand van de aandachtswijken in stadsdeel Osdorp.

In Osdorp zijn twee buurten aangewezen als aandachtswijk:

- Osdorp-Oost (buurtcombinatie Q81);
- Osdorp-Midden (buurtcombinatie Q82).

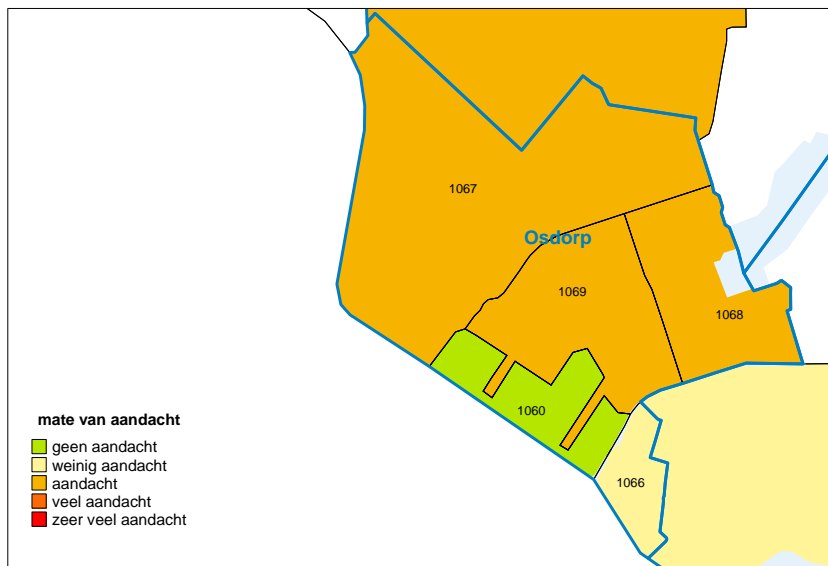
De analyse is uitgebreid met één buurtcombinatie De Punt (Q83) die niet in het fundament is opgenomen. De Punt valt onder de selectie van de postcodegebieden van het rijk. Deze gegevens zijn bedoeld als achtergrondinformatie. De dunbevolkte buurtcombinatie Lutkemeer/Ookmeer (Q80) die ook onder de selectie van het rijk valt is buiten beschouwing gelaten.

In de meeste gevallen wordt de analyse op buurtcombinatieniveau uitgevoerd. Waar mogelijk wordt gekeken naar een kleiner schaalniveau.

1 Aandachtswijken

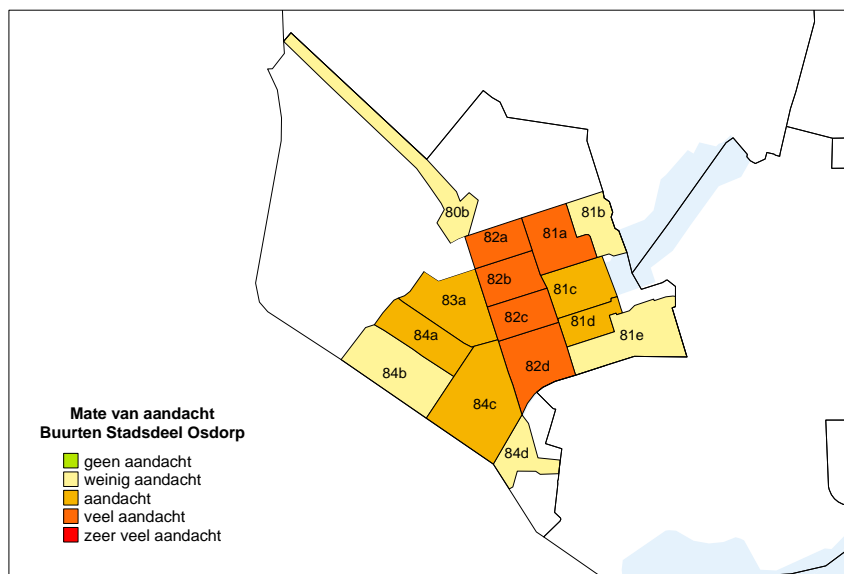
Wanneer de indicatoren van VROMⁱ benaderd worden met behulp van Amsterdamse informatiebronnen komen in Osdorp de postcodegebieden 1067, 1068 en 1069 als mogelijke aandachtsgebieden naar voren, oftewel de buurtcombinaties Lutkemeer/Ookmeer (Q80), Osdorp-Oost (Q81), Osdorp-Midden (Q82) en De Punt (Q83).

Aandachtswijken Osdorp op basis benadering VROM-indicatoren, postcodegebieden, 2007

De onderstaande kaart geeft aan welke buurten op grond van een aantal statistische indicatoren voor sociale problematiekⁱⁱ extra aandacht verdienen bij de wijkaanpak. Het hoogst scoren Osdorp Midden Noord (Q82a), Osdorp Midden Zuid (Q82b) en het Zuidwestkwadrant Osdorp Noord (Q82c). Ook de buurten Wildeman (Q81a) en het Zuidwestkwadrant Osdorp Zuid (Q82d) komen in aanmerking voor veel aandacht.

Aandachtswijken in Osdorp op basis van sociale problematiek, naar buurt, 2007

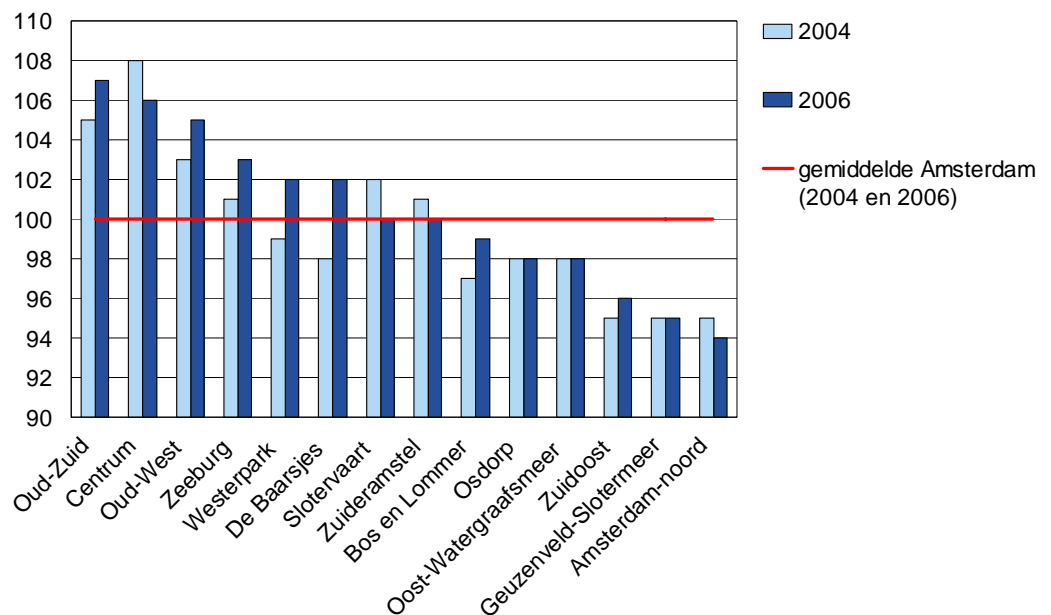

2 De Staat van de Buurt

2.1 Leefsituatie: algemeen welzijnsniveau dalend in Osdorp Midden

De Leefsituatie-index (SLI) geeft het algemene welzijnsniveau van de Amsterdammers weer. De index is opgebouwd uit gegevens over wonen, gezondheid, bezit van consumptiegoederen, vrijetijdsactiviteiten, mobiliteit, sociale participatie, sportactiviteit en vakantie. De SLI ligt in Osdorp in 2004 en 2006 met 98 punten iets onder het stedelijke gemiddelde van 100.

Leefsituatie-index ten opzichte van het stedelijk gemiddelde, 2004 en 2006

Bron: Staat van de Stad Amsterdam, O+S

2.2 Bevolking, woningmarkt en woonmilieus: krap wonen in Osdorp Midden Noord

In 2003 zijn alle buurten in Amsterdam onderverdeeld naar woonmilieu.¹ De aandachtsgebieden in Osdorp behoren tot de volgende woonmilieus:

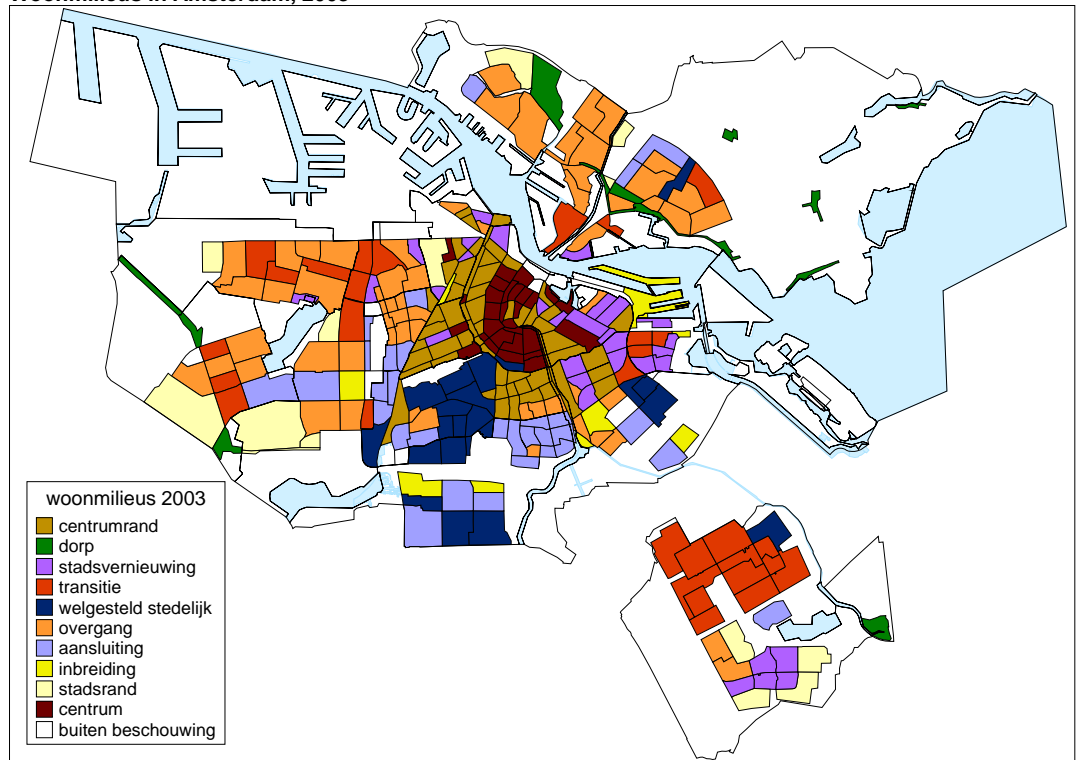
- Osdorp-Midden is, met uitzondering van Osdorp Midden Zuid (Q82b), een transitiegebied. In de buurten die tot het transitie-milieu worden gerekend, verloopt de omslag naar een bevolkingssamenstelling met vooral allochtone gezinnen snel. Er is sprake van een sterke mate van doorstroming: 29% van de bewoners van het transitie-milieu heeft een woonduur korter dan één jaar. Ook wordt in deze buurten

¹ Dienst Wonen: Stedelijke dynamiek bij stagnerende woningmarkt, 2004.

sterke probleemcumulatie aangetroffen: een hoog aandeel sociale huurwoningen valt samen met hoge werkloosheid, bijstandsafhankelijkheid en een hoog aandeel etnische minderheden.

- Het noorden van Osdorp Oost (Q81 a,b en c), Osdorp Midden Zuid (Q82b) en De Punt (Q83) hebben een overgangsmilieu. Het typerende kenmerk voor dit milieu is een duale bevolkingsstructuur van autochtone ouderen en gezinnen van etnische minderheden. In een vrij gematigd tempo maakt de ene groep plaats voor de andere in de vaak kleine sociale huurwoningen.
- Osdorp Zuidoost (Q81e) en de buurt Calandlaan/Lelylaan (Q81d) behoren tot het milieu aansluiting. Buurten die tot dit milieu worden gerekend kenmerken zich door de goede sociaal economische positie van de bewoners, een gemiddeld lange woonduur en relatief veel ouderen.

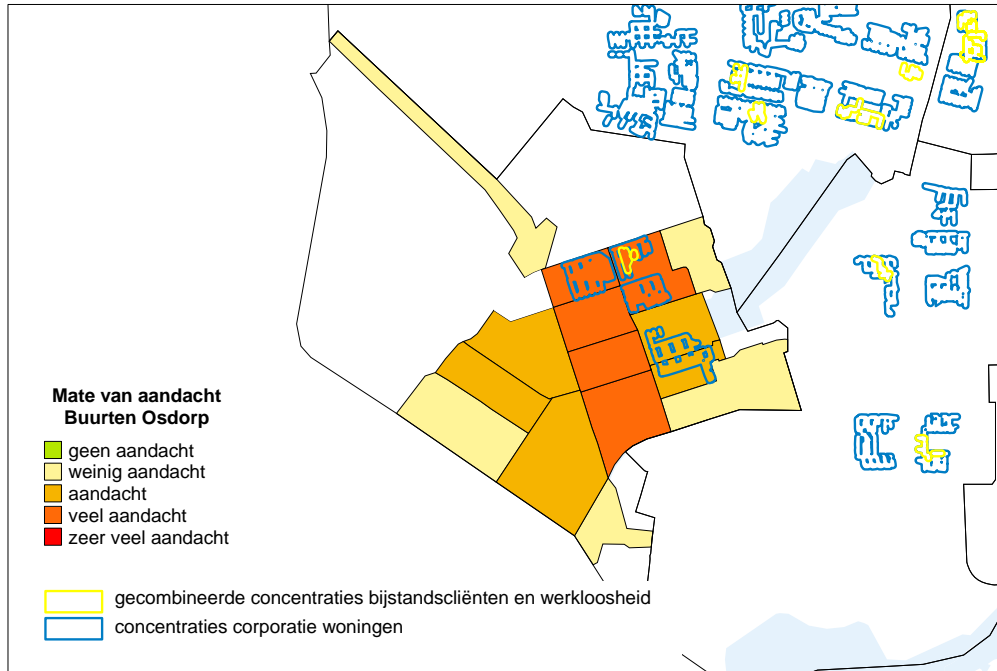
Woonmilieus in Amsterdam, 2003

In de buurt Wildeman valt de concentratie van sociale woningbouw samen met die van bijstandsgerechtigdheid en werkloosheid. Ook in Osdorp Midden Noord en de omgeving van het Osdorpplein en Calandlaan/Lelylaan bevindt zich relatief veel sociale woningbouw.

De staat van de aandachtswijken: Osdorp

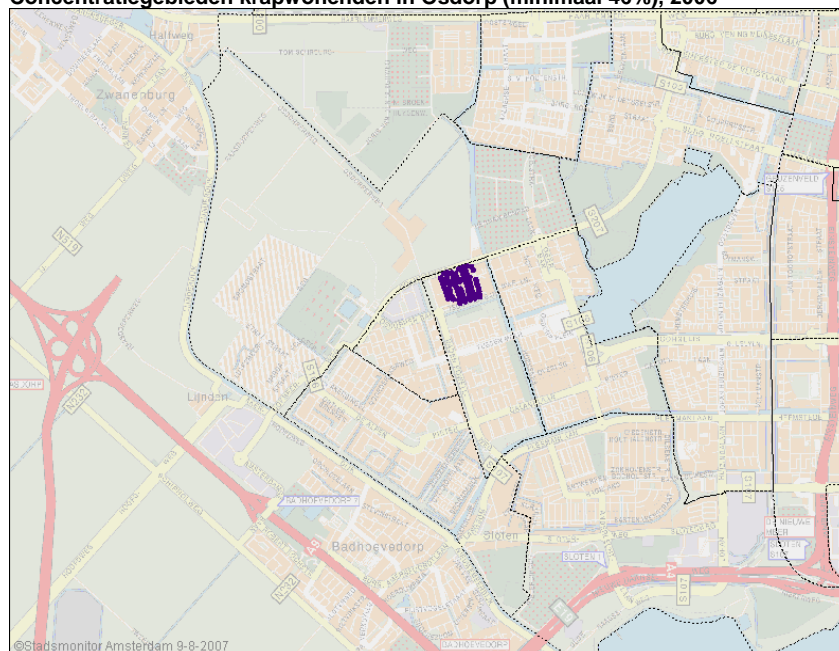
Concentratiegebieden van sociale woningbouw (>98%), bijstandsccliënten (>16,5%) en werklozen (>18,6%)

bron: Stadsmonitor Amsterdam

Osdorp Midden-Noord (Q82a) is een concentratiegebied van krap wonende huishoudens. Hier heeft minimaal de helft van de huishoudens (46%) een woning met hetzelfde of een kleiner aantal kamers dan het aantal bewoners. Bijna alle woningen hebben in dit gebied maximaal drie kamers. Ook in Wildeman (Q81a), Osdorp Midden Zuid (Q82b) en Calandlaan/Lelylaan (Q81d) staan veel woningen met weinig kamers (ongeveer 80%).

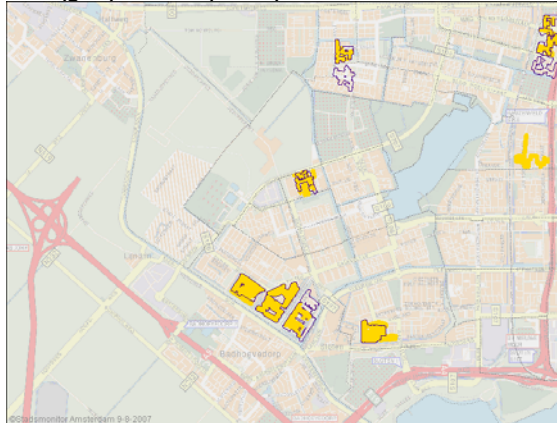
Concentratiegebieden krapwonenden in Osdorp (minimaal 46%), 2006

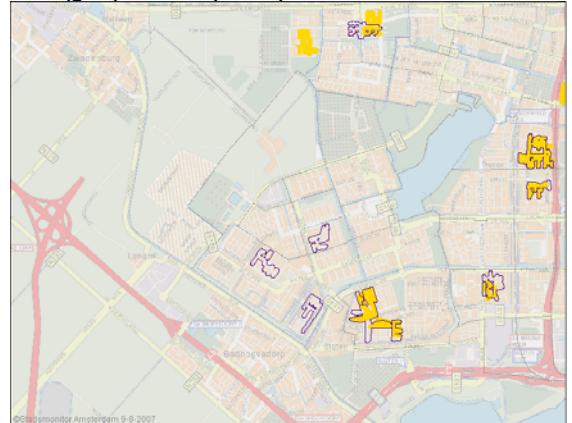
De staat van de aandachtswijken: Osdorp

In Osdorp Midden-Noord (Q82a) wonen relatief veel kinderen van 0 tot 11 jaar. Hetzelfde gebied is eveneens een concentratiegebied voor kinderen van 0 tot 5 jaar die behoren tot een etnische minderheid (minimaal 86%). Sinds 2006 heeft het Zuidwestkwadrant Osdorp Noord (Q82c) een concentratie van 12 tot 17-jarigen.

0-11 jarigen (>24%)
2004 (geel) en 2006 (blauw)

12-17 jarigen (>13%)
2004 (geel) en 2006 (blauw)

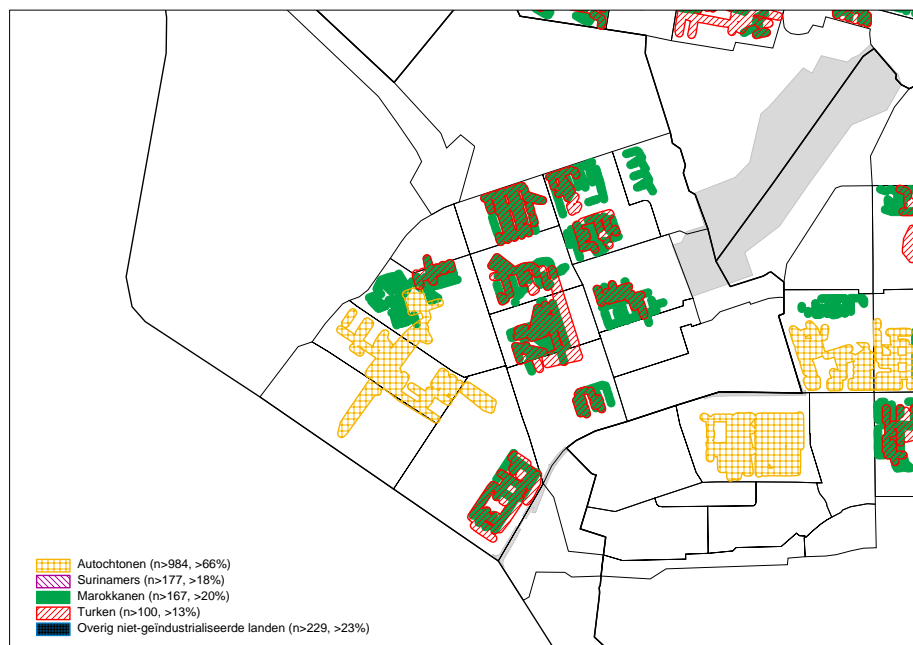

bron: Stadsmonitor Amsterdam

In de aandachtsgebieden komen geen concentraties voor met minimal 22% (eenouder)gezinnen. Gebieden met meer dan 34% gezinnen met kinderen komen in Osdorp voor in de Middelveldsche Akerpolder/Sloten.

Met uitzondering van de buurten Osdorp Zuidoost en Calandlaan/Lelylaan komen in de aandachtsgebieden concentraties voor van Marokkanen en/of Turken. In De Punt bevindt zich ook een concentratie van autochtonen.

Concentratiegebieden van herkomstgroepen in Osdorp, 2006

2.3 Inwoners Osdorp vaak gezond

De gemiddelde levensverwachting in Osdorp ligt boven het stedelijk en landelijk gemiddelde.

Levensverwachting bij geboorte in jaren, 2000-2004

	mannen	vrouwen
Osdorp	77,9	82,7
Amsterdam	75,1	79,7
Nederland	76,4	81,3

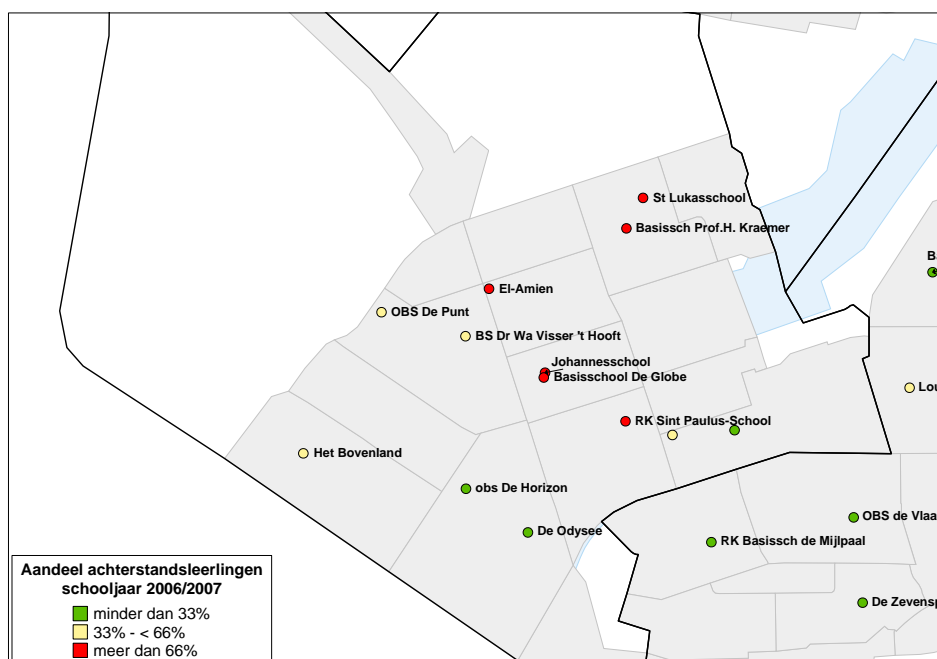
Inwoners van Osdorp geven vaker vaak aan een (zeer) goede gezondheid te hebben (87% tegenover 82% gemiddeld). In de aandachtsgebieden wordt voornamelijk een overgangsmilieu en een transitie milieu aangetroffen. In deze woonmilieus geven de inwoners over het algemeen minder vaak aan (zeer) gezond te zijn.

Landelijke cijfers van TNO laten zien dat 14% van de jongens en 17% van de meisjes in de leeftijdsgroep 4 tot 15 jaar te dik is. Uit de evaluatie van de pilot van het project JUMPIn blijkt dat het aandeel basisschoolleerlingen met overgewicht in een aantal Amsterdamse achterstandswijken fors hoger ligt (2002: 36%). In 2006/2007 heeft 32% van de 920 basisschoolleerlingen die in Osdorp meedoen aan JUMPIn overgewicht (voorlopige cijfers uit het JUMPIn Leerlingvolgsysteem).

2.4 Onderwijs: veel achterstandsleerlingen in aandachtsbuurten

Met uitzondering van de basisscholen in Osdorp Zuidoost hebben op alle basisscholen in Osdorp Oost en Midden minimaal 66% van de leerlingen een leerlinggewicht. In De Punt zijn de scholen meer gemengd.

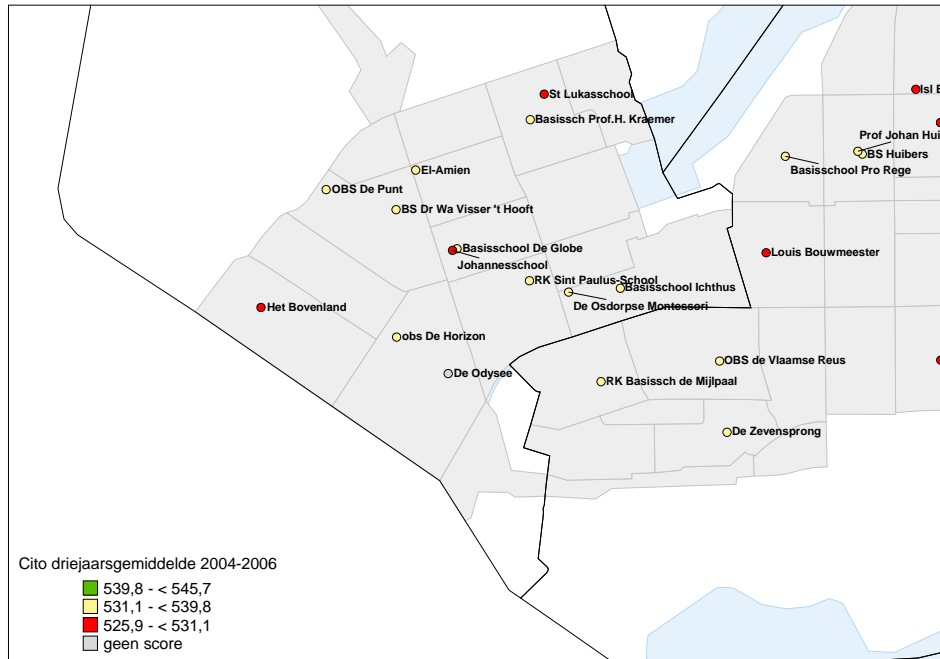
Aandeel leerlingen met leerlinggewicht per school, schooljaar 2006/2007

De staat van de aandachtswijken: Osdorp

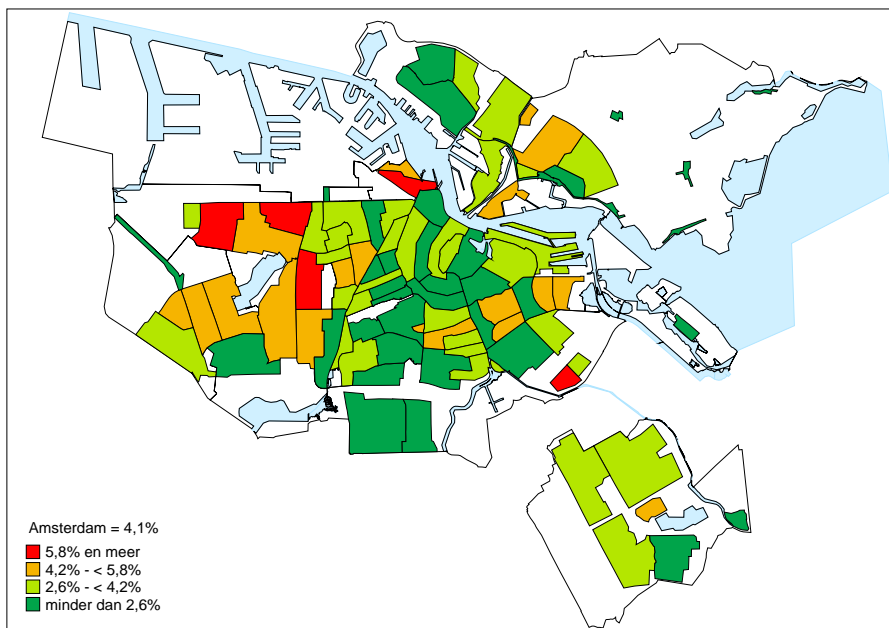
In Osdorp ligt de gemiddelde Citoscore met 535,9 onder het stedelijk gemiddelde (536,8). In het stadsdeel deed 23% van de leerlingen in groep 8 niet mee aan de Citotoets (Amsterdam: 21%). Van de drie basisscholen in het stadsdeel die een Citoscore hebben lager dan 531,1 (stedelijk gemiddelde: 535,8) bevinden zich er twee in de aandachtsgebieden.

Citoscores per school in Osdorp, driejaarsgemiddelde 2004-2006

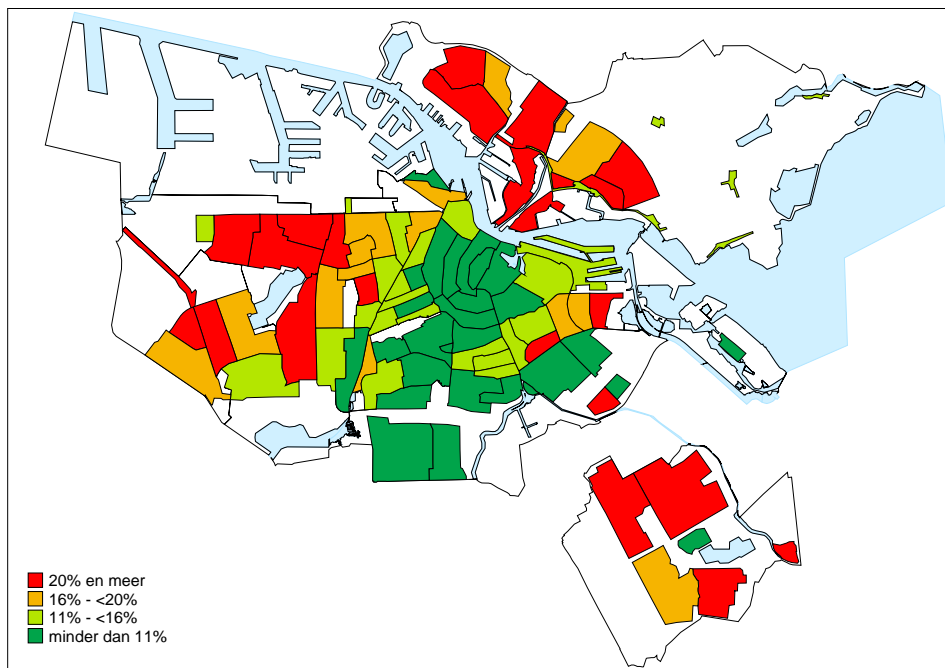
Het relatief verzuim onder leerplichtige leerlingen ligt in de aandachtswijken in Osdorp iets boven het stedelijk gemiddelde van 4,2%.

Aandeel relatief verzuim in leerplichtpopulatie van stadsdeel waar de leerling woont, 2005/2006

In Osdorp-Midden ligt, evenals in De Punt, het aandeel voortijdig schoolverlaters ver boven het stedelijk gemiddelde van 16% van de jongeren tussen 17 en 22 jaar.

Aandeel VSV'ers op de totale populatie bovenleerplichtigen in stadsdeel waar leerling woont, 31 juli 2006

bron: DMO/O+S

2.5 Economie: weinig kleine ondernemingen

Gemiddeld zijn er in Amsterdam op elke 1.000 inwoners 570 banen. In Osdorp-Oost en Osdorp-Midden zijn dit er respectievelijk 226 en 208. Buurten met relatief weinig bedrijvigheid zijn Meer en Oever en Osdorp Midden Zuid.

De sectoren waarin het werk te vinden is verschillen per buurt, in Osdorp-Midden zijn de meeste banen in de gezondheids- en welzijnszorg te vinden, terwijl in Osdorp-Oost, vooral op en rond het Osdorplein, de handel in consumentenartikelen de grootste sector is.

Gemiddeld bevinden zich in Amsterdam 69 ondernemingen waarin 5 of minder personen werkzaam zijn per 1000 inwoners. In de aandachtsbuurten in Osdorp zijn dit er minder: 25 in Osdorp-Midden en 39 in Osdorp-Oost.

2.6 Werkloosheid hoogst in Osdorp Midden en Wildeman

Begin 2007 ligt de werkloosheid in Osdorp met 6,9% onder het stedelijk gemiddelde (7,3%). In de aandachtsgebieden is de werkloosheid in drie buurten fors hoger. Het gaat om Osdorp Midden Noord (13,2), Wildeman (11,6%) en Osdorp Midden Zuid (11%, zie

hoofdstuk 3). In de volgende tabel staat de werkloosheid per buurtcombinatie weergegeven.

Werkloosheid per buurtcombinatie, 1 januari 2007

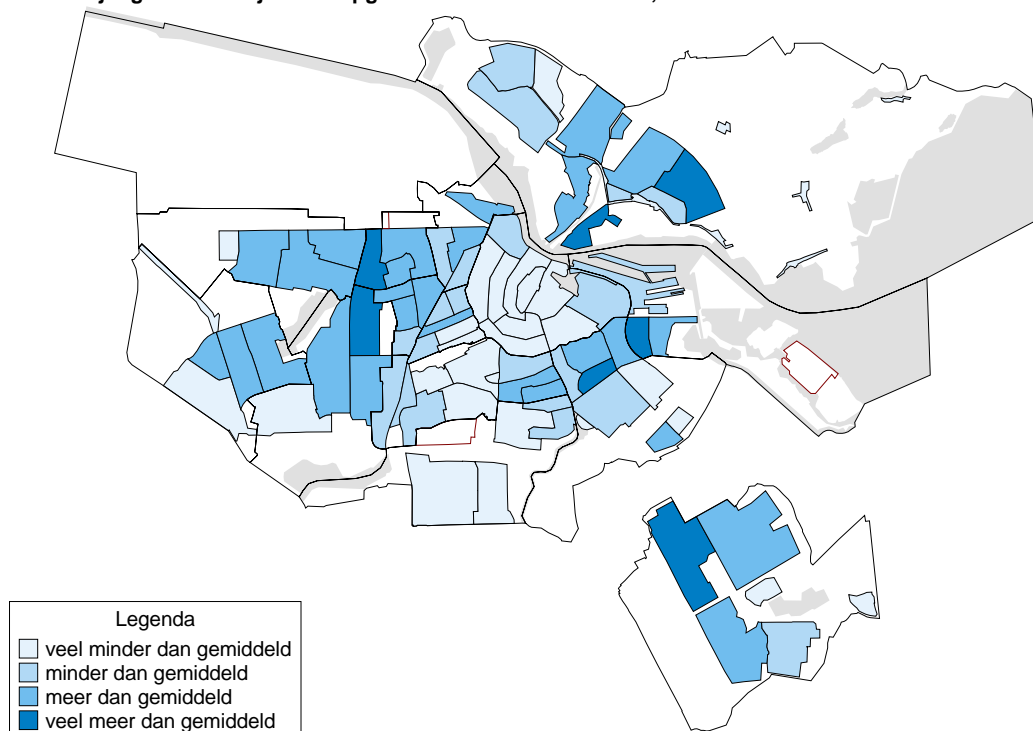
Osdorp-Oost	8,1
Osdorp-Midden	10,2
De Punt	7,4
Osdorp	6,9
Amsterdam	7,3

2.7 Welvaart: hoog aandeel minima in Osdorp-Midden en Wildeman

Het aantal minima per buurt is alleen over 2004 bekend. De buurten met een hoog aandeel minima liggen vooral in Osdorp-Midden. Het gaat om Osdorp Midden Noord en Zuid (29%) en het Zuidwestkwadrant Osdorp Noord (27%). Daarnaast wonen er relatief veel minima in Wildeman (26%, zie hoofdstuk 3).

Over 2005 is het aandeel minimajongeren bekend per buurtcombinatie. Voor alle aandachtsgebieden geldt dat het aandeel jongeren dat in een minimahuishouden opgroeit boven het stedelijk gemiddelde van 28% ligt. In Osdorp Midden gaat het om 40% en in Osdorp Oost om 34%.

Aandeel jongeren tot 18 jaar dat opgroeit in minimahuishouden, 2005

Bron: Armoedemonitor

2.8 Maatschappelijke participatie: sociaal isolement én burenccontacten

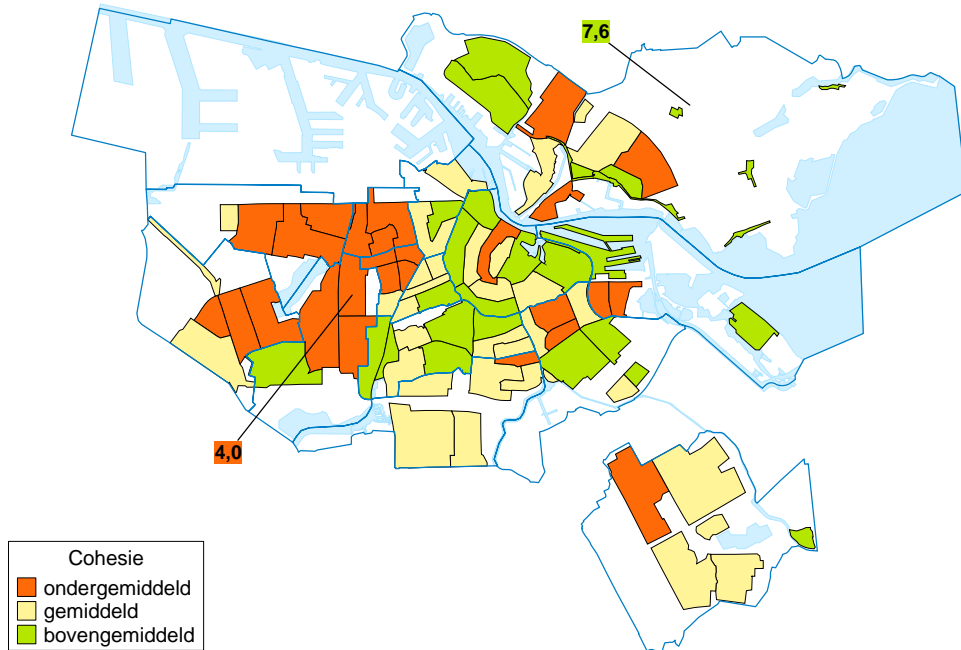
In Amsterdam geeft 14% van de bewoners aan zich sterk geïsoleerd te voelen. In Osdorp ligt dit percentage hoger (18%). Sterk sociaal isolement komt vooral vaak voor in het transitie-milieu (18%).

In Osdorp ligt het aandeel inwoners dat minstens één keer per maand actief is in een vereniging of organisatie met 32% even hoog als gemiddeld in de stad.

Ruim de helft van de Amsterdammers (55%) heeft minimaal één keer per week contact met de burens. In Osdorp is dit percentage met 60% het één na hoogste van de stad.

In de aandachtswijken in Osdorp ligt de sociale cohesie lager dan gemiddeld in de stad.

Sociale cohesie

Bron: Monitor Leefbaarheid en Veiligheid, O+S

2.9 Participatie in cultuur en sport ver onder gemiddelde

Inwoners van stadsdeel Osdorp gaan van alle stadsdelen het minst vaak naar verschillende culturele uitgaansgelegenheden: 17% ondernam de afgelopen 12 maanden tenminste vier culturele uitgaansactiviteiten tegenover 41% in de gehele stad.

In Osdorp wordt minder vaak gesport dan gemiddeld: 42% van de inwoners doet aan sport, tegenover 51% gemiddeld. Zij voldoen wel even vaak aan de norm voor gezond bewegen (minimaal een half uur per dag matig intensief bewegen) dan gemiddeld (49%, gemiddeld 50%).

In Osdorp doet 70% van de basisschoolleerlingen die meedoen aan JUMP in niet aan sport.

2.10 Participatie in politiek: opkomst laag in Osdorp-Midden

De verkiezingsopkomst (Tweede Kamer en stadsdeel) is in de aandachtswijk Osdorp-Midden is lager dan gemiddeld in het stadsdeel en in de stad. In de aandachtswijk Osdorp-Oost is de opkomst hoger dan in het stadsdeel en ligt op het stedelijk niveau.

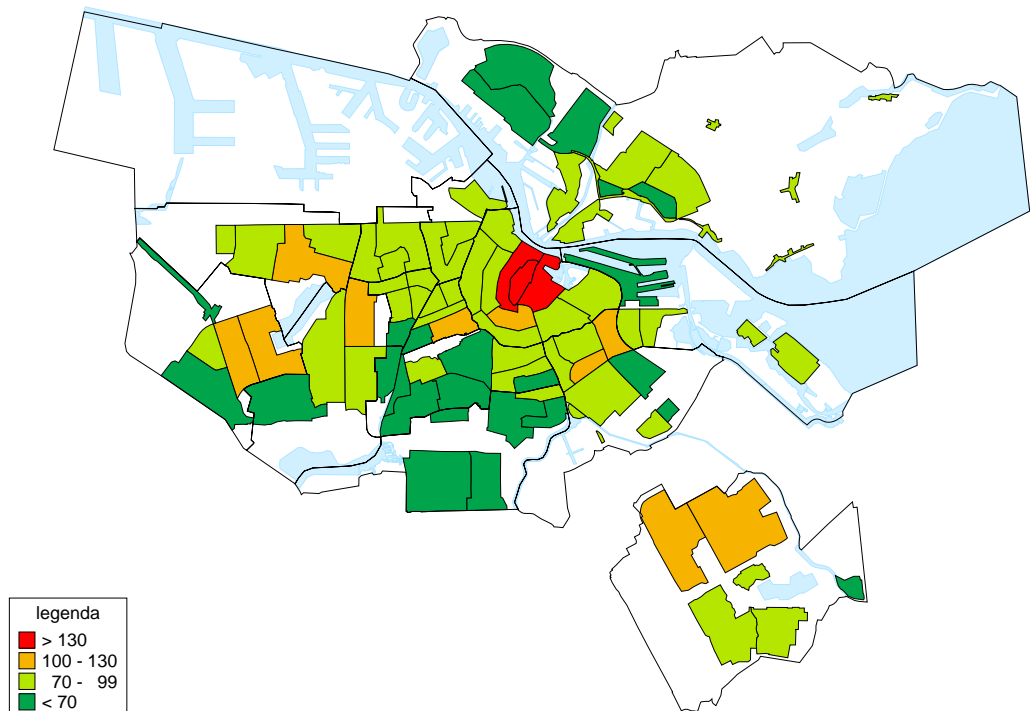
Opkomstpercentage verkiezingen 2006 naar buurtcombinatie

		stadsdeelraad	Tweede Kamer
Osdorp-Oost	Q81	53	75
Osdorp-Midden	Q82	44	64
De Punt	W83	n.b.	64
Osdorp	Q	50	72
Amsterdam		53	74

2.11 Veiligheid: veel inbraken en vandalisme

De veiligheid in Osdorp Oost en Osdorp Midden ligt onder het stedelijke gemiddelde. In beide buurten is er veel overlast van inbraken en vandalisme. In de Punt ligt de veiligheid rond het stedelijk gemiddelde.

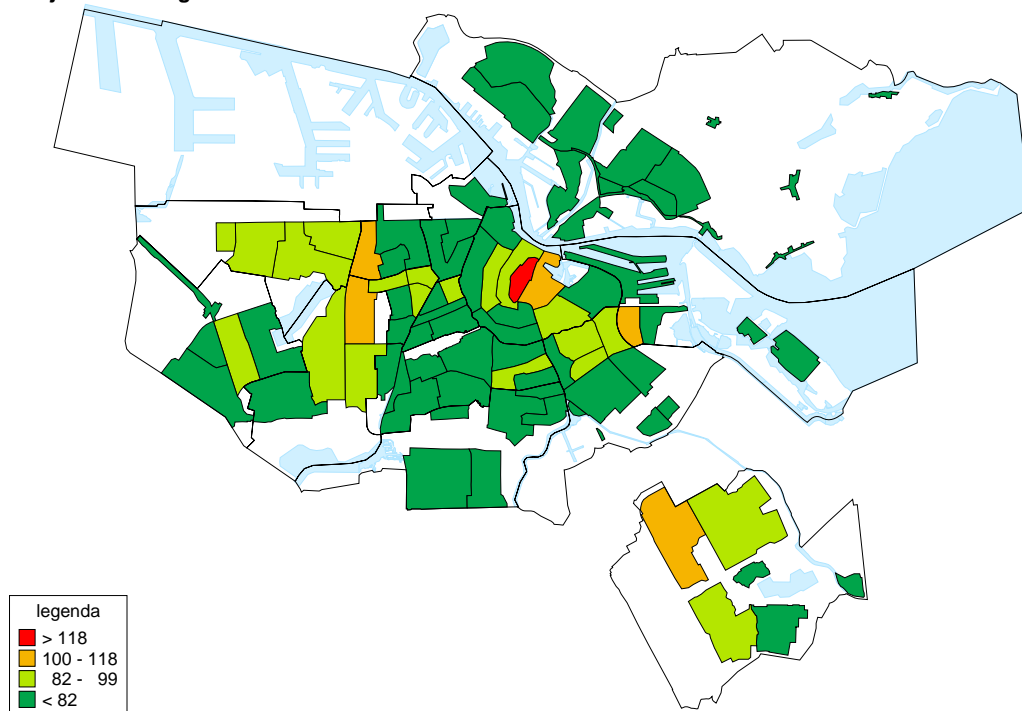
Objectieve Veiligheidsindex 2006

De staat van de aandachtswijken: Osdorp

Ondanks de relatieve sterke aanwezigheid van criminaliteit is het veiligheidsgevoel in Osdorp Oost bovengemiddeld. In Osdorp Midden scoort het veiligheidsgevoel iets onder het gemiddelde op de subjectieve veiligheidsindex.

Subjectieve Veiligheidsindex 2006

In Osdorp Midden ligt het aandeel inwoners dat vaak jongerenoverlast ervaart (31%) ruim boven het stedelijk gemiddelde van 17%. In Osdorp Oost ervaart 26% van de bewoners regelmatig overlast. (zie hoofdstuk 3).

3 Stoplichtrapportage

3.1 Kerncijfers

In onderstaande tabel worden de aandachtswijken in Osdorp op een aantal kernindicatoren afgezet tegen het stedelijk gemiddelde. De gebruikte indicatoren staan beschreven in de eindnoten. ⁱⁱⁱ Een deel van de cijfers is alleen op buurtcombinatieniveau beschikbaar.

Stoplichtoverzicht kenmerken aandachtsgebieden Osdorp tov het stedelijk gemiddelde

		Aandeel corporatiewoningen	Economie: werkgelegenheid	Werkloosheid	Welvaart	% niet-westerse allochtonen	Basisonderwijs	Politieke interesse	Objectieve veiligheidsindex 2006	Jeugdoverlast	Sociale cohesie	Verloedering	Kwaliteit woonomgeving
Q81a	Wildeman	92	153	11,6	26	49	531,0	66					
Q81b	Meer en Oever	37	99	3,5	12	31	533,5	81					
Q81c	Osdorpplein e.o.	51	439	8,4	18	52	533,5	93					
Q81d	Calandlaan/Lelylaan	96	263	9,2	21	24	534,1	68					
Q81e	Osdorp Zuidoost	60	173	5,3	11	21	538	77					
Q81	Osdorp-Oost	68	226	8,1	17	39	533,5	75	105	26	5,7	27	6,9
Q82a	Osdorp Midden Noord	92	110	13,2	29	73	533,1	62					
Q82b	Osdorp Midden Zuid	100	58	11,0	29	60	532,5	68					
Q82c	Zuidwestkwadrant Osdorp Noord	84	148	7,8	27	67	532,4	63					
Q82d	Zuidwestkwadrant Osdorp Zuid	76	100	8,4	19	57	532,0	59					
Q82	Osdorp-Midden	87	108	10,2	25	65	532,5	64	100	31	5,1	38	6,3
Q83	De Punt	60		7,4	16	39	535,1	64	91		5,7		6,8
Q	Osdorp	60	175	6,9		43	535,9	72	90	25		30	6,7
	Amsterdam	52	570	7,3	17	34	536,8	74	87	17	6,1	31	7,1

3.2 Dynamiek in stadsdeel

De volgende tabel geeft aan of een buurt zich in positieve of negatieve richting ontwikkelt ten opzichte van het stedelijk gemiddelde. In Osdorp Oost en Osdorp Midden is de laatste vijf jaar het aandeel niet-westerse allochtonen sterker toegenomen dan gemiddeld in de stad.

		verhuismobiliteit 2002-2007	mutatie niet- westerse allochtonen 2002-2007 (procentpunten)	groei 12-18 jarigen 2001-2006 (procenten)
Q81a	Wildeman	9,8	9,3	14
Q81b	Meer en Oever	21,1	-5,2	0
Q81c	Osdorp plein e.o.	12,2	8,8	19
Q81d	Calandlaan/Lelylaan	8,6	7,5	-11
Q81e	Osdorp Zuidoost	10,1	4,6	28
Q81	Osdorp-Oost			
Q82a	Osdorp Midden Noord	14,0	5,3	25
Q82b	Osdorp Midden Zuid	12,6	15,9	13
Q82c	Zuidwestkwadrant			18
	Osdorp Noord	18,7	1,2	
Q82d	Zuidwestkwadrant			-53
	Osdorp Zuid	29,7	2,7	
Q82	Osdorp-Midden			
	Amsterdam	13,5	1,7	5,7

De staat van de aandachtswijken: Osdorp

ⁱ Bron: O+S: *Probleemwijken in Amsterdam, 2007*. Indicatoren: Gemiddeld netto huishoudinkomen, aandeel werkenden, aandeel laagopgeleiden, aandeel woningen < 4 kamers, <1970 en sociale huur, signalering van bekladding en vernieling, overlast burens, overlast andere groepen mensen, veiligheidsgevoel, waardering woning en buurt, verhuisgeneigdheid, geluidsoverlast, overlast verkeer en vervuiling, verkeersveiligheid.

ⁱⁱ Bron: O+S: *Probleemwijken in Amsterdam, 2007*. Indicatoren: Aandeel en mutatie van het aantal jongeren, opkomst bij verkiezingen, aandeel (langdurige) minima, aandeel eenoudergezinnen, jeugdwerkloosheid, aandeel niet-westerse allochtonen, gemiddelde Citoscore en sociale cohesie.

ⁱⁱⁱ Betekenis kleuren: De rode vakken wijken in negatieve zin meer dan een standaarddeviatie af van het stadsgemiddelde en de groene vakken in positieve zin.

Voor de stoplichtrapportage zijn de volgende indicatoren gebruikt:

Wonen: Het aandeel corporatiewoningen

Economie: Aantal banen per 1.000 inwoners

Werkloosheid: Aandeel Niet-werkende werkzoekenden per 1-1-2007

Welvaart: Aandeel minima jonger dan 65 jaar (2004)

Aandeel niet-westerse allochtonen per 1-1-2007

Basisonderwijs: Citoscore 2006 (buurtcijfers berekend op basis van het gemiddelde van de scholen in de buurt, stadsdeelcijfers op basis van alle in het stadsdeel wonende leerlingen)

Politieke interesse: Opkomst tweede kamer verkiezingen 2006

Objectieve Veiligheidsindex 2006

Jeugdoverlast en verloedering: Aandeel dat vaak verloederingskenmerken/jeugdoverlast signaleert (bron: Monitor Leefbaarheid en Veiligheid 2006)

Sociale cohesie: Kengetal berekend op basis van de respons op vier stellingen uit de Monitor Leefbaarheid en Veiligheid: De mensen kennen elkaar in deze buurt nauwelijks, In deze buurt gaat men op een prettige manier met elkaar om, Ik woon in een gezellige buurt met veel saamhorigheid en Ik voel mij thuis bij de mensen in deze buurt.

Woonomgeving: Rapportcijfer woonomgeving 2005 (bron: Wonen in Amsterdam).